

A black and white portrait of Andrzej Polański, an older man with grey hair, wearing a blue button-down shirt. He is sitting and looking slightly to the right with a serious expression. His hands are clasped in his lap.

POLAŃSKI

BIOGRAFIA

PAUL WERNER

Żywot człowieka znanego

nimfa bagienna

Tytuł: „Polański. Biografia”

Autor: Paul Werner

Tłumacz: Anna Krochmal

Wydawca: Rebis 2014

Stron: 336

Cena: 49,90 zł

Nazwisko Romana Polańskiego jest znane chyba każdemu – jeśli nie z jego dorobku filmowego, to z głośnych skandali, które towarzyszą artyście praktycznie od początków kariery. Jakakolwiek byłaby jednak ocena jego działań jako człowieka, nie da się zaprzeczyć, że to twórca wybitny, mający niebagatelny wpływ na historię kina.

Biografia Paula Wernera to kolejna próba zamknięcia życia reżysera w kilkusetstronicowym tomie. Moim zdaniem próba bardzo udana, ponieważ autor nie skupiał się na burzliwym życiu artysty, ale przede wszystkim na analizie jego filmowej kariery. Fakt, życiorys Polańskiego sam kwalifikuje się na dobry scenariusz filmowy – traumatyczne wojenne dzieciństwo, brutalne morderstwo jego ciężarnej żony Sharon Tate, dokonane przez członków komuny Charlesa Mansona, czy kładący się cieniem nawet teraz skandal z nieletnią Samanthą Geimer – to tylko kilka przykładów z prywatnego życia twórcy „Chinatown”. Na szczęście w tej książce zostały one zepchnięte na dalszy plan. Na planie pierwszym czytelnik znajdzie przede wszystkim to, co sprawiło, że Polański stał się twórcą nietuzinkowym i rozpoznawanym na całym świecie: jego filmy.

Werner nie ukrywa, że jest wielbicielem twórczości Polańskiego. Początkowo bałam się, że przez to książka będzie peanem na cześć twórcy, jednak myliłam się. Autor nie szczędzi reżyserowi krytyki, szczególnie w odniesieniu do szaleństw popełnianych na początku kariery, gdy kreował swój wizerunek. Hedonistyczne przeżycia, o których krótkie wspomnienia znalazłam w książce, są jednak

tylko tłem dla dogłębnej analizy symboliki i przesłania, jakie niosą ze sobą filmy Polańskiego.

Myliłby się jednak ten, który sądzi, że jest to typowa górnolotna książka filmoznawcza. Autor stworzył biografię popularną, a więc zamieszcza w niej także przyczyny niepowodzeń filmowych Polańskiego w latach osiemdziesiątych. O spektakularnej klapie „Piratów” Polański wyrażał się jednoznacznie: „Ten cholerny statek [grający w filmie *Neptun*, który obecnie jest statkiem muzealnym] zarobił więcej pieniędzy niż film”. Bezlitośnie wypunktowuje wady i niedociągnięcia w produkcjach oraz życiu osobistym reżysera, nie szczędząc czytelnikowi opisów charakteru bohatera książki (przykładowo, zazdrości, jaką odczuwał, gdy jego pierwsza żona, Barbara Kwiatkowska, odnosiła międzynarodowe sukcesy).

Z biografii napisanej przez Wenera wyłania się wizerunek Polańskiego jako osoby stale dążącej do bycia najlepszym, zawsze wyróżniającej się na tle innych. „Prawie zawsze był autsajderem, człowiekiem wyrwanym z korzeniami, przekraczającym granice i wędrującym przez różne światy – i tak naprawdę to miało się nigdy nie zmienić”, pisze autor na pierwszych stronach biografii. Momentami z tekstu wyłania się obraz postaci mało skromnej i egocentrycznej (lecz jaki artysta taki nie jest?). Jako reżyser Polański jest niezwykle wymagający, dokładny, wręcz pedantyczny. To on musiał mieć ostatnie słowo w każdej dyskusji z aktorami, czego przykładem jest finał kłótni stoczonej z Faye Dunaway: „Możesz się ze mną kłócić, ile tylko chcesz, Faye. Ale na koniec i tak będę miał rację. To ja jestem tu reżyserem.”.

Biografia okraszona licznymi zdjęciami jest doskonałym kompendium wiedzy na temat filmów Romana Polańskiego. Czyta się ją wyśmienicie. Czytelnicy szukający opisów skandali raczej poczną się zawieść, jednak miłośnicy twórczości reżysera oraz kinomani na pewno będą nią oczarowani. I po zamknięciu książki natychmiast popędzą do swoich odtwarzaczy DVD (czy też innych filmowych nośników), by ponownie obejrzeć któryś z jego filmów.

Magdalena Stawniak